

Maciej Bernasiewicz
Marek Łukasiewicz
Monika Noszczyk-Bernasiewicz

(Nie)skuteczność resocjalizacji nieletnich sprawców czynów karalnych

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Maciej Bernasiewicz – dr hab., prof. UŚ, pedagog i socjolog, pracuje w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Od 2019 roku dyrektor kierunków pedagogicznych w Wydziale Nauk Społecznych tej uczelni. Jego zainteresowania naukowe oscylują wokół problematyki polityki karnej, metodyki pracy resocjalizacyjnej, współczesnych koncepcji kryminologicznych, a także nowoczesnych stylów życia, kultury młodzieżowej oraz problematyki rodziny. Autor pięciu książek, współredaktor trzech monografii zbiorowych oraz ponad 90 artykułów z pogranicza pedagogiki społecznej, resocjalizacyjnej oraz socjologii kultury. W obszarze praktyki resocjalizacyjnej pracował jako społeczny kurator sądowy oraz pedagog podwórkowy (*streetworker*).

Marek Łukasiewicz – dr w dyscyplinie pedagogika, dyrektor Okręgowego Ośrodka Wychowawczego w Gackach, autor monografii *Następstwa braku bezpieczeństwa w pracy resocjalizacyjnej z nieletnimi* (Warszawa 2020) oraz kilkudziesięciu artykułów naukowych z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej.

Monika Noszczyk-Bernasiewicz – dr w dyscyplinie pedagogika, adiunkt w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; pedagog społeczny i resocjalizacyjny. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół problemów społecznych, a przede wszystkim przestępczości nieletnich, niedostosowania społecznego oraz funkcjonowania środowisk rodzinnych nieletnich. Autorka dwóch książek, współredaktorka trzech monografii zbiorowych oraz kilkudziesięciu artykułów z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej. W obszarze praktyki resocjalizacyjnej pracowała jako wychowawca młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

**(Nie)skuteczność resocjalizacji
nieletnich sprawców
czynów karalnych**

Maciej Bernasiewicz

Marek Łukasiewicz

Monika Noszczyk-Bernasiewicz

**(Nie)skuteczność resocjalizacji
nieletnich sprawców
czynów karalnych**

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2024

Recenzenci
Hubert Kupiec
Małgorzata Kowalczyk

**Europejskie
Miasto Nauki
Katowice 2024**

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział pierwszy	
Skuteczność resocjalizacji nieletnich – definicje podstawowe	13
Rozdział drugi	
Skuteczność resocjalizacji w badaniach anglosaskich	25
Rozdział trzeci	
Polski system instytucjonalnej resocjalizacji nieletnich	51
Rozdział czwarty	
Znaczenie ucieczek i innych błędów systemowych w procesie skutecznej resocjalizacji nieletnich.	65
Rozdział piąty	
Opis badań w kontekście nowego spojrzenia na ocenę skuteczności resocjalizacji nieletnich	85
5.1. Dobór i opis próby badawczej niezrealizowanego projektu (<i>casus</i> trudnych do obejścia barier w polu analiz efektywności resocjalizacji w Polsce)	93
5.2. Dobór i opis właściwej próby badawczej.	107
5.3. Instytucjonalny system reagowania na zagrożenie przestępczością w percepcji badanych	114
5.4. Niewydolność systemu kontroli społecznej	129
5.5. Gotowość do resocjalizacji	143
Zakończenie	155

Aneks	
Dyspozycje do wywiadu częściowo skategoryzowanego	161
Bibliografia	163
Indeks nazw osobowych	177
Summary	181

Wstęp

Początkowym celem pracy było naświetlenie dalszych losów nieletnich sprawców czynów zabronionych, którzy potrafili efektywnie skorzystać z oferty resocjalizacyjnej, czego dowodem miało być ich ustabilizowane życie w dorosłości. Interesowały nas szczegóły udzielonego wsparcia społecznego, dzięki któremu nieletni przestępcy nie powrócili już w życiu dorosłym do przestępczości, ponieważ potrafili sobie radzić z wyzwaniami dnia codziennego (badania katamnetyczne, podejście prospektywne). Niestety, realia stanu prawnego, w którym utrudnia się dostęp do danych teleadresowych byłych przestępców – co szczegółowo opisujemy w podrozdziale 5.1. *Dobór i opis próby badawczej niezrealizowanego projektu (casus trudnych do obejścia barier w polu analiz efektywności resocjalizacji w Polsce)* – wymusiły na nas inne podejście do analizy problemu, mianowicie wykorzystanie badań anamnestycznych (podejście retrospektywne), w których analizuje się przeszłość kryminalną sprawców dorosłych oraz podjęte wobec nich środki¹. W przeszłości, a precyzyjniej rzecz ujmując: w okresie nieletniości, dorosłych sprawców przestępstw postanowiliśmy szukać mocnych i słabych stron resocjalizacji; tego, co

¹ Zob. W. Klaus, D. Woźniakowska-Fajst, *Wprowadzenie, czyli dlaczego warto badać kariery kryminalne oraz jak można to robić*, w: *Karierowicze kryminalni? Aktywność przestępcza w dalszych losach nieletnich*, red. W. Klaus et al., Wydawnictwo INP PAN, Warszawa 2021, s. 10, 47; J. Włodarczyk-Madejska, D. Wzorek, *Jak badać aktywność przestępczą w toku życia? Perspektywa teoretyczna*, w: *Karierowicze kryminalni?...*, s. 74.

mogło, lecz z różnych powodów nie przeciwdziało dalszemu rozwojowi kariery przestępczej. Nie mając możliwości zbadania opinii dawnych nieletnich, którzy dziś funkcjonują poprawnie w warunkach środowiska wolnościowego, postanowiliśmy zwrócić się do innej kategorii osób, tj. do tych, których resocjalizacja – przynajmniej z prawnokarnego punktu widzenia – okazała się nieskuteczna, ponieważ pomimo podjęcia różnych reakcji w okresie nieletniości nadal popełniali przestępstwa, a dziś odbywają karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym. Hipotetycznie założyliśmy, że pobyt w więzieniu nie oznacza w każdym przypadku, że proces wcześniejszej resocjalizacji nie wniósł do życia jednostki żadnych istotnych wartości i wszystkie jego elementy były bezwartościowe. Resocjalizacji bowiem jako procesu i jej efektów nie wolno oceniać jedynie w kategoriach zero-jedynkowych. Fakt osadzenia w więzieniu nie dowodzi całkowitej porażki systemu resocjalizacji, ponieważ skazanie w życiu dorosłym nie unieważnia tego, co na wcześniejszych etapach wykolejenia przestępczego wydarzyło się pozytywnego w resocjalizacji osoby nieletniej.

Warto pamiętać, że w biografiach osób, u których stwierdzano trwale porzucenie przestępczej aktywności², obserwowano wiele nawrotów, dlatego porażki wpisane są w sukces. Bardzo trudno jest oszacować, które oddziaływania resocjalizacyjne spowodują, że dany nawrót jest ostatnim, po którym jednostka nigdy nie wejdzie już w konflikt z prawem, oraz – co ważniejsze – czy poprzednie oddziaływania resocjalizacyjne, choć w danym momencie nieskuteczne,

² Mowa o momencie sprawdzenia osoby przez badacza (np. wynik powzięcia informacji z Krajowego Rejestru Karnego lub uzyskanie stosownej deklaracji od osoby badanej). Aż do swojej śmierci jednostka może w każdym momencie życia dopuścić się jeszcze recydywy, zatem tylko jej śmierć w warunkach braku powrotności daje badaczowi pewność, że nie dokonała się powrotność do przestępczej aktywności.

nie przyczynią się jednak do skumulowanego efektu skutkującego w przyszłości trwałym porzuceniem przestępczego stylu życia. Christoffer Carlsson w sinusoidzie nawrotów i przerw w karierze wielokrotnych przestępców zwrócił baczniejszą uwagę na przerwy (*intermittency*) niż nawroty, wyróżniając przerwy bez zamiaru zakończenia kariery przestępczej oraz przerwy będące wstępem do wyjścia z kariery przestępczej (*desistance*)³. Tak czy inaczej, w wielu karierach przestępczych obserwujemy przeplatanie się okresów aktywności przestępczej oraz konformistycznego utajenia, przy czym nigdy nie wiemy, czy kumulujący się efekt różnych oddziaływań resocjalizacyjnych nie spowoduje, że dany nawrót jest ostatnim w życiu badanych. Warto zatem badać korekcyjny potencjał resocjalizacji w percepcji przestępców, także recydywistów, którzy – zwłaszcza jeśli są przekonani, że to jest ostatni nawrót w ich przestępczej karierze – są w stanie zidentyfikować słabe i mocne strony resocjalizacji.

Zamiast, zgodnie z pierwotną intencją, badać doświadczenia z resocjalizacją w retrospektywnej percepcji osób funkcjonujących na wolności, dawnych podsądnych sądów dla nieletnich, a więc osób, którym udało się przerwać trajektorię kariery przestępczej (udostępnienia ich danych teleadresowych odmówiły autorom książki sądy rejonowe), zrealizowano z konieczności wywiady pogłębione z osadzonymi w zakładach karnych, czyli z osobami, które z prawnokarnego punktu widzenia dowodzą porażki w polu prowadzonej resocjalizacji. Założono jednak, co finalnie okazało się słusznym przypuszczeniem, że także one mogą dostarczyć ważnych informacji o (nie)skutecznej resocjalizacji, ponieważ mają zarówno pozytywne, jak i negatywne doświadczenia z resocjalizacją z okresu, gdy były nieletnie. Jako osadzeni

³ C. Carlsson, *Processes of Intermittency in Criminal Careers: Notes from a Swedish Study on Life Courses and Crime*, podaje za: K. Buczkowski, P. Wiktorska, *Kariera kryminalna – problem definicji*, w: *Karierowicze kryminalni?...*, s. 47.

w zakładach karnych dysponują unikatową wiedzą na temat tego, z czego nie udało im się skorzystać w zakresie oferowanej im resocjalizacji i dlaczego doszło w ich życiu do przestępczości powrotnej.

W rozdziale pierwszym dokonano operacjonalizacji pojęć „skuteczność” i „efektywność” (to pojęcia, które pomimo synonimicznego zastosowania inaczej ujmują osiągnany rezultat: odpowiednio albo jako realizacja celu, albo jako opłacalność podjętych działań), a także zdefiniowano wskaźniki skuteczności oddziaływań resocjalizacyjnych. Rozdział drugi traktuje o predyktorach skutecznej resocjalizacji, takich jak: czynniki ryzyka przestępczości pierwotnej i chroniące przed nią, jakość personelu resocjalizacyjnego (*who works?*) i programów resocjalizacyjnych (*what works?*), oraz o mechanizmach (możliwościach) przerwania kariery przestępczej (punkty zwrotne i koncepcja „odstąpienia od przestępczości”). W rozdziale trzecim omówiono instytucjonalny system resocjalizacji nieletnich w Polsce. Opisano młodzieżowe ośrodki wychowawcze (MOW), zakłady poprawcze (ZP), schroniska dla nieletnich (SdN) oraz okręgowe ośrodki wychowawcze (OOW). Rozdział czwarty poświęcono błędom systemowym, które osłabiają efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych, a czasem wręcz ją udaremniają (takie jak: ucieczki z placówek, błędy orzecznicze sądów rodzinnych, wadliwie zorganizowany system szkolnictwa czy brak środowiska rodzinnego, do którego nieletni mógłby powrócić po okresie pobytu w zakładzie resocjalizacyjnym). W rozdziale piątym przedstawiono metodologię badań własnych (problematykę badawczą oraz procedurę zarówno przeprowadzonych, jak i niezrealizowanych badań).

Najważniejszą częścią rozdziału piątego jest jednak prezentacja wyników badań bazujących na wypowiedziach osób uwięzionych, byłych podsądnych sądów dla nieletnich. Wyniki te zaprezentowano w oparciu o trzy kategorie wyłonione w toku interpretacji

transkrybowanych wywiadów. Pierwsza to najsłabsze ogniwo nie tylko polskiego systemu resocjalizacji nieletnich, jakim jest kadra placówek i jej niewystarczające zaangażowanie w pomoc nieletnim; zawsze jednak można ją przeciwstawić bardzo dobremu personelowi, który pięknie zapisał się w biografiach dawnych rezydentów placówek. Druga kategoria koncentruje się wokół dysfunkcji środowiska rodzinnego badanych (zwłaszcza braku kontroli społecznej z jego strony). Jest to dla systemu resocjalizacji zbyt wielki balast udaremniający wszelkie próby pomocy nieletnim. Trzecia kategoria, która wyraźnie zaznaczyła się w badaniach, to brak gotowości do resocjalizacji u nieletnich jako problem w najwyższym stopniu przeciwdziałający skutecznej resocjalizacji.

Każdy z nas – autorów niniejszej publikacji – jest bądź był w przeszłości nauczycielem akademickim i praktykującym pedagogiem resocjalizacyjnym⁴, dlatego nie boimy się formułować śmiałych tez dotyczących polskiego systemu resocjalizacji. Stanowcze postulaty i wnioski mają jednak to do siebie, że na ogół rodzą sprzeciw i kontrargumenty. Jeśli takie pojawią się wśród Czytelników, to uznamy, że książka spełniła swoje zadanie, ponieważ dojrzałe spojrzenie na skuteczną resocjalizację musi wyłonić się ze sporu intelektualnego. Zwolennicy i przeciwnicy resocjalizacji instytucjonalnej muszą słuchać się nawzajem i powinni być gotowi na rewizję swoich poglądów, jeśli tylko jakiś argument ma silną podbudowę badawczą. Zapraszamy do krytycznej lektury prezentowanej książki.

⁴ Łącznie autorzy książki pracowali na następujących stanowiskach w polu praktyki resocjalizacyjnej: wychowawca w MOW, wychowawca, nauczyciel praktycznej nauki zawodu, kierownik warsztatów szkolnych i kierownik internatu w ZP, pedagog w domu dziecka, założyciel, dyrektor i wychowawca w SdN, dyrektor i wychowawca w OOW, kurator sądowy, pracownik uliczny.

Indeks nazw osobowych

- Agnew Robert 135, 163
Ambrozik Wiesław 38, 164
Andrade Joana 40, 163
Andrews Donald 44, 149, 165
Armstrong Ruth 30, 39, 167
- Barczyk Angelika 53, 163
Barczyk Piotr Paweł 53, 163
Bartkowicz Zdzisław 14, 23, 24,
155, 156, 157, 163
Bauman Teresa 108, 171
Becker Howard 134, 135, 163
Bernasiewicz Maciej 26, 28, 29,
30, 32, 35, 38, 44, 48, 65, 83, 94,
116, 123, 130, 135, 136, 138, 163, 164,
166, 170
Bielicki Roman 13, 164
Blumer Herbert 30, 31, 164
Bonta James 44, 149, 165
Bosker Jacqueline 33, 45, 148,
165
Brezina Timothy 135, 163
Brunton-Smith Ian 46, 165
- Brzeziński Jerzy 18, 89, 165
Buczkowski Konrad 9, 33, 165
Burton Velmer 132, 165
- Carcach Carlos 24, 165
Carlsson Christoffer 9
Celinska Katarzyna 40, 114, 165
Céré Jean-Paul 26, 164
Cheboubi Amina 40, 114, 165
Chojecka Jana 146, 165
Chuahan Preeti 26, 171
Chudnicki Andrzej 14, 23, 24, 156,
163, 165
Cicchetti Dante 42, 169
Cohen Donald 42, 169
Cohen Louis 18, 166
Coyle Brendan 32, 166
Cuthbert Rebecca 26, 166
- Farral Stephen 32, 167
Farrington David 43
Flick Uwe 90, 91, 98, 108, 109,
166

- Fortune Clare-Ann 26, 34, 174
 Frąckowiak Przemysław 17, 53, 166
 Gaś Zbigniew Bronisław 13, 166
 Gądecka Bożena 22, 166
 Gerell Manne 47, 167
 Giordano Peggy 33, 167
 Halsey Mark 30, 39, 167
 Harris Philip 24, 167
 Hunter Ben 32, 33, 167
 Jankowiak Barbara 115, 167
 Jaworska Anetta 149, 167
 Juszczyk Stanisław 109, 111, 167
 Kalinowski Marian 52, 53, 123, 167
 Kamiński Aleksander 96, 167
 Kieszkowska Anna 17, 168
 Klaus Witold 7, 27, 106, 165, 168, 172, 173, 174
 Knocińska Anna 17, 169
 Kobyliński Władysław 14, 168
 Konecki Krzysztof 91, 168
 Konopnicki Jan 140, 141, 168
 Kotarbiński Tadeusz 14, 20, 40, 168
 Kowalski Mirosław 17, 169
 Kozaczuk Franciszek 123, 167
 Kupiec Hubert 151, 168
 Kuztal Justyna 25, 168
 Laub John 31, 168
 Łukasiewicz Marek 17, 51, 88, 157, 168, 169
 McCarthy Daniel 46, 165
 Maguire Mike 35, 169
 Makowski Ryszard 150, 169
 Maldonado Nancy 36, 101, 169
 Manion Lawrence 18, 166
 Mincey Barrett 36, 101, 169
 Moffitt Terrie Edith 42, 169
 Muskała Maciej 32, 146, 153, 165, 169
 Ng Irene 41, 170
 Niehoff Debra 153, 170
 Noszczyk-Bernasiewicz Monika 28, 30, 32, 44, 65, 94, 116, 123, 130, 136, 138, 164, 166, 169, 170
 Nowak Anna 48, 98, 170
 Nowak Beata Maria 154, 171
 Nowak Marian 13, 88, 168, 171
 Pappozzi Mario 35, 170
 Perska-Gradowska Paulina 25, 170

- Phelps Michelle 27, 170
Pilch Tadeusz 96, 108, 167, 171
Polaschek Devon 26, 171
Pospiszyl Irena 38, 173
Pospiszyl Kazimierz 36, 144, 171
Pszczółowski Tadeusz 15, 21, 171
Pytka Lesław 18, 151, 152, 154, 171
- Raś Danuta 51, 171
Raynor Peter 35, 169
Rzeplińska Irena 27, 31, 43, 44,
106, 172
- Sampson Robert 31, 168
Siemionow Justyna 141, 142, 172
Stańdo-Kawecka Barbara 98, 172
Stańkowski Bogdan 150, 172
Szczepanik Renata 21, 173
Szecówka Adam 23, 38, 173
Szreder Mirosław 96, 108, 173
Sztuka Mariusz 53, 173
Szulecka Monika 106, 173
- Todd-Kvam John 29, 31, 33, 109,
173
- Todd-Kvam Mari 29, 31, 33, 109,
173
- Urban Bronisław 123
Utrat-Milecki Jarosław 41, 42, 174
- Wanicka Olga 136, 174
Ward Tony 26, 34, 174
Wikström Per-Olof H. 43, 47, 129,
130, 174
Wiktorska Paulina 9, 33, 165
Włodarczyk-Madejska Justyna 7,
25, 26, 27, 28, 43, 105, 106, 155,
174
Wołosiuk Beata 13, 88, 168
Woźniakowska-Fajst Dagmara 7,
136, 168, 174
Wright Serena 30, 39, 167
Wyleżałek Joanna 50, 174
Wysocka Ewa 48, 170
Wzorek Dominik 7, 43, 174
- Yesberg Julia 26, 171
Yin Robert 90, 175

Maciej Bernasiewicz
Marek Łukasiewicz
Monika Noszczyk-Bernasiewicz

(In)effectiveness of rehabilitation of juvenile offenders

Summary

The effectiveness of rehabilitation interventions is an area of social intervention which still fails to meet the standards of both the society as well as social policy makers (the re-offending rate is about 60%), which means that any attempt to understand the phenomenon and improve the practices in this area remains a vital social interest. Everyone desires to live in a safe society where citizens are not afraid to leave their houses. This, however, cannot be guaranteed without constant reflection on effective treatment of the social disease of crime. The monograph takes a closer look at the practice of rehabilitation interventions carried out against juvenile offenders, the weaknesses of these processes and the shortcomings of the rehabilitation system, which we must improve if we want to enjoy a high sense of security.

The publication presents the results of research conducted by means of in-depth interviews with inmates from prisons who were formerly juvenile courts defendants. Thus, these are people who, from a criminal law point of view, prove a failure of the previous attempts at their rehabilitation. However, it was also assumed, which ultimately turned out to be correct, that such people could also provide important information about effective social rehabilitation, because they had both positive and negative experiences with social rehabilitation when they were minors. As inmates, they have unique knowledge about what they failed to take advantage of in the scope of social rehabilitation offered to them and why re-offending occurred in their lives.

Chapter one operationalizes the terms “effectiveness” and “efficiency” (these are terms that, despite their synonymous use, imbue the result with a slightly different meaning: either as the realization of the goal or as the “profitability” of the actions taken, respectively), and defines indicators of the effectiveness of rehabilitation interventions. The second chapter examines the predictors of effective rehabilitation, such as: risk factors for and protective factors against re-offending, the quality of rehabilitation personnel (who works?) and rehabilitation programs (what works?), and the mechanisms (opportunities) for interrupting a criminal career (turning points and the concept of “desistance from crime”). The third chapter discusses the institutional system of juvenile rehabilitation in Poland, i.e. describes youth homes, correctional facilities, juvenile shelters and district youth centers. The fourth chapter discusses systemic errors (such as escapes from institutions, sentencing errors by family courts, a defectively organized system of general education, or the lack of a family environment to which juveniles could return after a period in a rehabilitation institution) that undermine the effectiveness of resocialization interventions and sometimes even thwart them. Chapter five discusses the methodology of the authors’ own research (the research problem and the procedures used for both the conducted and the thwarted research).

The most important part of chapter five consists in presentation of the results of the research, which is based on the statements of incarcerated persons, former defendants of juvenile courts. The results are presented based on three categories that emerged in the course of interpreting the transcribed interviews. The first is the weakest link in not only the Polish juvenile rehabilitation system, which is the staff of the institutions and their insufficient commitment to helping juveniles; however, this can always be contrasted with the exceptional, dedicated staff, who are remembered fondly by the former residents of the institutions. The second category revolves around the dysfunction of the respondents’ family environment (especially the lack of social control on its part). This proves too much of a burden for the rehabilitation system, inhibiting all attempts at helping minors. The third category, which clearly emerged from the research, is the lack of

readiness for rehabilitation in juveniles as the problem that most counteracts effective rehabilitation.

The research has shown the value of examining the qualitative indicators of successful rehabilitation. The respondents serving prison sentences are those who had not taken advantage of all the opportunities and offers offered to them by the early response system. Has the system failed them (school educators, social workers, probation officers, staff of juvenile rehabilitation facilities)? The answer to this question is complex. Certainly, there was no shortage of inappropriate responses from the law enforcement and rehabilitation system (often late and inadequate). Certain services have shown far-reaching indolence. However, many respondents praised the people they met in the system, especially the professional staff of juvenile rehabilitation facilities. Most respondents portrayed correctional facilities in a particularly good light, although pathological behaviors, such as violence against minors, sometimes occurred there as well. Many respondents do not blame the system, but their immaturity (unreadiness) to change their lives as juveniles. The temptation they felt, as well as the desire for an exciting life, were too strong to resist the peer group and pass up the opportunity to have fun (which included alcohol consumption and the thrill accompanying acts of breaking the law). The people surveyed declared particularly unfavorable living conditions in their families (violence, low parental education, alcohol abuse), from which they were saved by the street.

The monograph demonstrates that the juvenile offenders' graduation from schools located in rehabilitation facilities, the qualifications they acquired, the close relationships they established with helpful adults, the values they internalized, the hygiene habits they acquired and the rules of *savoir vivre* testify to the partially successful rehabilitation also of such individuals who later found themselves in prison. Indeed, even partially effective rehabilitation interventions significantly improve the prognosis for non-reoffending of the subjects who will eventually leave prison and live among us.

Keywords: effectiveness in rehabilitation, juvenile offenders, social rehabilitation, readiness for rehabilitation, correctional facilities, recidivism

Redaktor
Barbara Zwierzyńska

Projekt okładki
Tomasz Tomczuk

Na okładce wykorzystano zdjęcie autora o nicku StockSnap zamieszczone w serwisie Pixabay

Korekta
Marzena Marczyk

Łamanie
Marek Zagniński

Redaktor inicjujący
Przemysław Pieniążek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.10.2025
Copyright © 2024 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzymyamy otwartej nauce. Od 1.11.2025 publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

 <https://orcid.org/0000-0001-6636-5377>

 <https://orcid.org/0000-0002-2026-4607>

 <https://orcid.org/0000-0001-7704-4018>

<https://doi.org/10.31261/PN.4234>

(Nie)skuteczność resocjalizacji nieletnich
sprawców czynów karalnych / Maciej Bernasiewicz,
Marek Łukasiewicz, Monika Noszczyk-Bernasiewicz.
– Wydanie I. – Katowice : Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego, 2024

ISBN 978-83-226-4454-6
(wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-4455-3
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
<https://wydawnictwo.us.edu.pl>
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa:
volumina.pl Sp. z o.o.
ul. Księcia Witolda 7-9
71-063 Szczecin

Wydanie I. Ark. druk. 11,5. Ark. wyd. 9,0. Papier offsetowy 90 g. PN 4234. Cena 29,90 zł (w tym VAT)

W książce zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych za pomocą wywiadów pogłębionych z osadzonymi w zakładach karnych, którzy dawniej byli już podsądnymi sądów dla nieletnich. Są to zatem osoby, które z prawnokarnego punktu widzenia dowodzą porażki w polu prowadzonej wobec nich w przeszłości resocjalizacji. Założono jednak, co finalnie okazało się słusznym przypuszczeniem, że osoby takie mogą dostarczyć ważnych informacji o skutecznej resocjalizacji, ponieważ mają zarówno pozytywne, jak i negatywne doświadczenia z resocjalizacją z okresu, gdy były nieletnie. Jako osoby osadzone dysponują unikatową wiedzą na temat tego, z czego nie udało im się skorzystać w zakresie oferowanej im resocjalizacji i dlaczego doszło w ich życiu do przestępczości powrotnej.

Cena 29,90 zł (w tym VAT)

ISBN 978-83-226-4455-3

9

Więcej o książce

